

Lyngflis som rodemateriale til økologiske slagtesvin

af: [Merete Studnitz, SEGES Økologi og Lars Lambertsen, Økologisk Landsforening](#)

Lyngflis er et affaldsprodukt fra hedepleje, som kan anvendes som rode- og beskæftigelsesmateriale til grise. Hos Bertel Hesbjerg er de velfærdsmæssige effekter heraf undersøgt ved at registrere halebid og skader på grise med hhv. permanent, restriktiv og ingen adgang til lyngflis.

Baggrund

Grise er nysgerrige dyr, som er meget undersøgende og opsøgende dyr. Under naturlige forhold vil grise bruge 25-60 % af deres vågne tid på at undersøge deres omgivelser ved at rode, snuse og tygge. Hvis grise ikke har noget at beskæftige sig med, hvis der er mangel på ressourcer, eller hvis grisene er frustrerede over uhensigtsmæssig indretning af deres sti, kan de finde på at slås eller bide i hinandens haler med sår, rifter og halebid og dermed nedsat velfærd til følge. Derfor er det indført ved lov, at grise skal have permanent adgang til et rode- og beskæftigelsesmateriale, som stimulerer deres undersøgende adfærd. Materialet bør være varieret, muligt at forandre, eventuelt indeholder spiselige dele, have nyhedsværdi for grisene og stimulere deres undersøgende adfærd (Studnitz et al, 2007).

Lyngflis er et affaldsprodukt fra hedepleje og består af lyng, småbuske, andet plantemateriale, jord og sand. Det er et varieret materiale, som kan indeholde forskellige plantedele og smådyr, og det er et attraktivt rodemateriale for grise. Permanent adgang til lyngflis gør, at grisene til enhver tid har noget at beskæftige sig med. Ved begrænset adgang til lyngflis kan grisene ikke opsøge beskæftigelse til enhver tid – til gengæld vil nyhedsværdien være

større, når adgang til lyngflis er mulig, hvilket stimulerer grisenes rodeadfærd (Studnitz og Jensen, 2002).

Hypotese

Når grise har adgang til lyngflis, vil de være mindre tilbøjelige til at bide i hinandens haler og slås, end hvis de ikke har adgang til lyngflis.

Formål

Formålet er at undersøge, om adgang til lyngflis har effekt på voksende grisens velfærd, målt som halebid og skader på grisene.

Metode

Slagtesvinestier

Undersøgelsen foregik hos Bertel Hestbjerg, Tim, i tre slagtesvinestier ved siden af hinanden.

1. Sti med permanent adgang til 55 m² rodeområde med lyngflis (P)
2. Sti med begrænset (kun dagtimerne) adgang til 55 m² rodeområde med lyngflis (R)
3. Sti uden rodeområde (U)

Stierne var indrettet ens med et stort lejeareal med et dybstrøelsesareal og områder med hhv. sorteringsvægte, foderautomater og spaltegulv. Derudover var der et overdækket udeareal med fastgulv og en lang krybbe med automatisk tildeling af ensilage iblandet hakkede gulerødder samt et ikke overdækket udeareal med spalter. I dette udeareal var der i to af stierne en overdækket kumme på 55 m² fyldt med lyngflis. Lyngflisen blev suppleret cirka hver anden dag og udskiftet, hvis den var for tilsvinet. I den tredje sti var 55 m² af betongulvet overdækket svarende til kummerne i de to øvrige stier.

Grise

Grisene var alle LY, født i farehytter på friland og havde fri adgang til pattegrisefoder fra 4 ugers alderen. Grisene blev indsat som hele fravænningshold på 200-350 grise cirka 14 uger gamle og blev i stierne, til de skulle slagtes. Grisenes blev fravænnet 10 uger efter

faring og var i en fravænningsstald før indsættelse i slagtesvinestalden.

Registreringer af halebid og skader på grise

Vurdering af velfærden for grise, der havde hhv. permanent adgang (P), restriktiv adgang (R) og ingen adgang (U) til lyngflis blev målt som skader på grisene; et dyrebaseret mål for negative følelser. Som stikprøve blev 25% af grisene i en sti observeret. Sår på hale og ører og rifter på kroppen blev registreret samtidig for hver gris. U-grise og R-grise blev observeret 7 gange, mens P-grise blev observeret 6 gange igennem 3 måneder. Alle registreringer blev gennemført af den samme person.

Halebid blev registreret som score 0, 1 eller 2:

- 0: Intakt hale. Ingen tegn på halebid eller andre skader i hele halens længde og ingen rødmen på halen.
- 1: Sår på halen, rødmen på halen, rifter på halen, ingen blod.
- 2: Blodige sår eller rifter på halen, eller dele af halen mangler.

Rifter og sår på kroppen blev registreret som score 0, 1 eller 2, bedømt på antal læsioner og placering på kroppen.

Øresår blev registreret som score 0, 1 eller 2:

- 0: Intakt øre. Ingen tegn på sår eller andre skader på hele øret, ingen rødmen på øret
- 1: Sår på øret, rødmen på øret, rifter på øret, ingen blod
- 2: Blodige sår eller rifter på øret

Resultater

Halebid, gennemsnit for alle observationsdage

- Blandt grise med permanent adgang til lyngflis havde 2 % af de observerede grise sår, rifter eller rødmen på halen. Heraf havde 2 grise ud af i alt 336 observerede grise med permanent adgang til lyngflis blodigt halebid, score 2.
- Blandt grise med restriktiv adgang til lyngflis havde 1 % af de observerede grise sår, rifter eller rødmen på halen, heraf havde 1 gris ud af i alt 378 observerede grise med restriktiv adgang til lyngflis blodigt halebid, score 2.

- Blandt grise uden adgang til lyngflis havde 5 % af de observerede grise sår, rifter eller rødmen på halen (score 1), heraf havde 5 af i alt 536 observerede grise uden adgang til lyngflis blodigt halebid, score 2.

Sår og rifter på kroppen, gennemsnit for alle observationsdage

- Blandt grise med permanent adgang til lyngflis havde 15 % af de observerede grise sår eller rifter på kroppen (mellem 4 og 11 rifter, score 1). Ingen havde flere.
- Blandt grise med restriktiv adgang til lyngflis havde 15 % af de observerede grise sår eller rifter på kroppen (mellem 4 og 11 rifter, score 1). Ingen havde flere.
- Blandt grise uden adgang til lyngflis havde 22 % af de observerede grise sår eller rifter på kroppen (mellem 4 og 11 rifter, score 1). Ingen havde flere.

Øresår, gennemsnit for alle observationsdage

- Blandt grise med permanent adgang til lyngflis havde 51 % af de observerede grise øresår.
- Blandt grise med restriktiv adgang til lyngflis havde 46 % af de observerede grise øresår.
- Blandt grise uden adgang til lyngflis havde 55 % af de observerede grise øresår.

	Permanent adgang til lyngflis	Restriktiv adgang til lyngflis	Uden adgang til lyngflis
% grise med halebid	2	1	5
% grise med sår og rifter	15	15	22
% grise med øresår	51	46	55

Registrerede halebid og skader på grise opgjort i % af observerede grise indenfor hver sti som gennemsnit af alle observationsdage.

Skader over tid

Den samlede andel af observerede skader er 1. observationsdag 63,5% og falder til 43,5% i gennemsnit af alle tre behandlinger på 4. observationsdag.

Diskussion

Alt i alt blev der registreret få halebid, og der blev registreret færrest blandt de grise, der havde permanent eller restriktiv adgang til lyngflis. Blandt både grise med permanent og restriktiv adgang til lyngflis er der observeret færre sår og rifter på kroppen end blandt grise uden adgang til lyngflis. Samtidig er der færre tilfælde af sår, rødmen og rifter på halen blandt både grise med permanent og restriktiv adgang til lyngflis end blandt grise uden adgang til lyngflis. Resultaterne bekræfter hypotesen om, at når grisene er beskæftiget med lyngflis, vil de være mindre tilbøjelige til at beskæftige sig med at skade hinanden.

Forekomsten af øresår fordeler sig på samme måde efter opstaldningsform som forekomsten af halebid og sår og rifter, men forekommer hyppigere. Øresår opstår ikke nødvendigvis som følge af bid eller slagsmål, men kan også være bakterielt betinget, hvilket betyder, at de registrerede øresår kan hænge sammen med, at der var udbrud af rødsyge i besætningen, da grisene blev observeret.

At den samlede andel af observerede skader falder over tid, kan være udtryk for, at grisene er observeret gennem en 3-måneders periode, hvor der var alvorlige udbrud af bl.a. rødsyge, og at sygdomsudbruddet aftog gradvist i de tre måneder. Det vides ikke, om alle stier var ramt lige hårdt af sygdom.

Staldpersonalets tilbagemelding er, at grise med adgang til lyngflis var mere rolige, og at grise uden adgang til lyngflis krævede mere overvågning for at undgå halebid. Antal tilsyn og behov for intervention mod halebid var ikke en del af registreringerne.

Konklusion

I undersøgelsen er der observeret færre sår, rifter og halebid blandt grise, der havde adgang til lyngflis end blandt grise, der ikke har adgang til lyngflis. Da undersøgelsen ikke er omfattende nok til en statistisk analyse, er den forsigtige konklusion, at adgang til lyngflis har en positiv indvirkning på voksende grises velfærd, målt som fravær af skader på grisenes hale og krop. Bertel Hestbjerg konkluderer selv, at han er overbevist om, at lyngflis har positive effekter for grisenes velfærd, hvorfor alle grise nu har permanent adgang til lyngflis.

Referencer

- Busch, E. (2013): Øresår og flankesår. Se [link](#)

- Studnitz, M., Jensen, M. B., & Pedersen, L. J. (2007). Why do pigs root and in what will they root? A review on the exploratory behaviour of pigs in relation to environmental enrichment. *Applied Animal Behaviour Science*, 107(3-4), 183-197. Se [link](#)
- Studnitz, M., & Jensen, K. H. (2002). Expression of rooting motivation in gilts following different lengths of deprivation. *Applied Animal Behaviour Science*, 76(3), 203-213. Se [link](#)

Lyngflis som strøelses- og rodemateriale til svin

Undersøgelsen er foretaget i projektet [Lyngflis som strøelses- og rodemateriale til svin](#), som er gennemført af Økologisk Landsforening i 2015 - 2016 med støtte fra Fonden for Økologisk Landbrug.

Her er du: Forside › Landbrug › Projekter › Svin ›
Lyngflis som rodemateriale › **Lyngflis som rodemateriale**

Økologisk Landsforening

Silkeborgvej 260

8230 Åbyhøj

T: 87 32 27 00

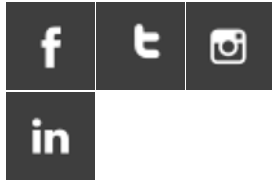
info@okologi.dk

Faktura sendes til:

faktura@okologi.dk

CVR: 13038139

Sociale medier

© Økologisk Landsforening 2019

Til top